TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. kovo 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinės apsaugos sistemos – Invalidumo išmokos – SESV 45 ir 48 straipsniai – Laisvas darbuotojų judėjimas – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – Skirtingos valstybių narių išmokų sistemos – „Laukimo laikotarpis esant nedarbingam“ – Trukmė – Nedarbingumo išmokos skyrimas – Nepalanki darbuotojų migrantų padėtis“

Byloje C-134/18

dėl *arbeidsrechtbank Antwerpen* (Antverpeno darbo teismas, Belgija) 2018 m. vasario 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. vasario 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Maria Vester

prieš

Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), teisėjai J. Malenovský ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– M. Vester, atstovaujamos *advocaat* D. Volders,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, L. Van den Broeck ir C. Pochet,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir C. S. Schillemans,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir M. van Beek,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: nyderlandų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 45 ir 48 straipsnių, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) ir 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Maria Vester ir *Rijksinstituut voor ziekte-en invaliditeitsverzekering* (Nacionalinis sveikatos ir negalios draudimo institutas, toliau – INAMI) ginčą dėl pastarojo atsisakymo skirti M. Vester invalidumo išmoką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 883/2004

3 Reglamento Nr. 883/2004 I antraštinėje dalyje „Bendrosios nuostatos“ yra 6 straipsnis; jame nustatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, valstybės narės, pagal kurios teisės aktus:

– teisės į išmokas įgijimas, išsaugojimas, pratęsimas [trukmė] arba atgavimas,

<…>

priklauso nuo draudimo, darbo pagal darbo sutartį, savarankiško darbo arba gyvenimo laikotarpių, kompetentinga įstaiga įskaito reikiamo dydžio draudimo, darbo pagal darbo sutartį, savarankiško darbo ir gyvenimo laikotarpius, įgytus pagal bet kurios kitos valstybės narės teisės aktus, tartum jie būtų įgyti pagal jos teisės aktus.“

4 Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ yra 11 straipsnio 3 dalies c punktas; jame nustatyta:

„Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų:

<…>

c) asmenims, pagal 65 straipsnio nuostatas gaunantiems bedarbio pašalpas vadovaujantis valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktais, taikomi tos valstybės narės įstatymai.“

5 Reglamento Nr. 883/2004 III antraštinės dalies 5 skyriuje „Senatvės ir maitintojo netekimo pensijos“ yra 50–60 straipsniai.

6 Šio reglamento 51 straipsnio „Specialios nuostatos dėl laikotarpių sumavimo“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Jeigu pagal valstybės narės teisės aktus tam tikrų išmokų skyrimas priklauso nuo draudimo laikotarpių, įgytų tik dirbant konkretų darbą pagal darbo sutartį arba savarankiškai arba pagal profesiją, priklausančią specialiai sistemai, taikomai pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims, tos valstybės narės kompetentinga įstaiga atsižvelgia į pagal kitų valstybių narių teisės aktus

įgytus laikotarpius, jeigu jie buvo įgyti pagal atitinkamą sistemą arba, jei tokios sistemos nėra, dirbant pagal tą pačią profesiją, arba tam tikrais atvejais dirbant tokį patį darbą pagal darbo sutartį arba savarankiškai.

Jeigu taip susumuoti įgyti laikotarpiai nesuteikia atitinkamam asmeniui teisės šioms specialios sistemos išmokoms gauti, šie laikotarpiai sumuojami skiriant išmokas pagal bendrąją sistemą arba, atitinkamai, jei tokios sistemos nėra, pagal darbininkams arba protinio darbo darbuotojams [tarnautojams] taikomą sistemą, su sąlyga, kad atitinkamam asmeniui buvo taikoma kuri nors viena iš šių sistemų.

2. Draudimo laikotarpiai, įgyti pagal valstybės narės specialią sistemą, sumuojami skiriant išmokas, atitinkamai, pagal kitos valstybės narės bendrąją sistemą arba, jei tokios sistemos nėra, pagal fizinio arba protinio darbo darbuotojams [darbininkams arba tarnautojams] taikomą sistemą, su sąlyga, kad atitinkamam asmeniui taikoma kuri nors viena iš šių sistemų, net jei šie laikotarpiai jau buvo įskaičiuoti pagal pastarosios valstybės narės specialią sistemą.“

7 Minėto reglamento 52 straipsnio „Išmokų skyrimas“ 1 dalyje nustatyta:

„1. „Kompetentinga įstaiga mokėtinos išmokos [dydį] apskaičiuoja:

a) pagal jos taikomus teisės aktus, jei tik sąlygos gauti išmokoms buvo patenkintos vien pagal nacionalin[ės] teisės aktus (nepriklausoma išmoka);

b) apskaičiavus teorinę sumą, o vėliau – faktinę sumą (proporcingoji išmoka) taip:
   i) teorinis išmokos dydis yra lygus išmokai, dėl kurios atitinkamas asmuo galėtų kreiptis, jeigu visi draudimo ir (arba) gyvenimo laikotarpiai, kurie buvo įgyti pagal kitų valstybių narių teisės aktus, būtų įgyti pagal jos taikomus teisės aktus išmokos skyrimo dieną. Jeigu pagal šiuos teisės aktus išmokos dydis nepriklauso nuo įgytų laikotarpių trukmės, toks dydis laikomas teoriniu dydžiu;
   ii) tada kompetentinga įstaiga, remdamasi apskaičiuotu teoriniu dydžiu, nustato faktinį proporcingosios išmokos dydį, pagal santykį tarp laikotarpių, įgytų iki draudiminio įvykio pagal tos įstaigos taikomus teisės aktus, trukmės ir bendros laikotarpių, įgytų iki draudiminio įvykio pagal visų atitinkamų valstybių narių teisės aktus, trukmės.“

8 To paties reglamento 57 straipsnio „Trumpesni nei vien[ų] metų draudimo laikotarpiai“ 1 dalyje nurodyta:

„Nepaisant 52 straipsnio 1 dalies b punkto, valstybės narės įstaiga neprivalo skirti išmokų už laikotarpius, kurie buvo įgyti pagal jos taikomus teisės aktus, kurie yra įskaitomi įvykus draudiminiam įvykiui, jeigu:

– minėtų laikotarpių trukmė yra trumpesnė nei vien[i] metai;

ir

– įskaitant tik šiuos laikotarpius, pagal tų teisės aktų nuostatas neįgyjama jokia teisė išmokai gauti.

Šiame straipsnyje „laikotarpiai“ – visi draudimo, darbo pagal darbo sutartį, savarankiško darbo arba gyvenimo laikotarpiai, kuriuos įgijus mokama atitinkama išmoka arba ji tiesiogiai padidėja.“

9 Reglamento Nr. 883/2004 65 straipsnio „Bedarbiai, kurie gyveno valstybėje narėje, kuri nėra kompetentinga valstybė“ 2 dalies pirmame sakinyje ir 5 dalies a punkte numatyta:

„2. Visiškas bedarbis, kuris, dirbdamas paskiausią darbą pagal darbo sutartį arba savarankiškai, gyveno valstybėje narėje, kuri nėra kompetentinga valstybė narė, ir kuris ir toliau gyvena toje valstybėje narėje arba grįžta į ją, turi būti gyvenamosios valstybės narės įdarbinimo tarnybų žinioje. <…>

<…>

5. a) 2 dalies pirmame ir antrame sakiniuose nurodytas bedarbis išmokas gauna pagal gyvenamosios valstybės narės teisės aktus, tartum tie teisės aktai būtų jam galioję paskiausio darbo pagal darbo sutartį arba paskiausio savarankiško darbo metu. Šias išmokas moka gyvenamosios vietos įstaiga.“

Reglamentas Nr. 987/2009

10 Reglamento Nr. 987/2009, kuriuo nustatoma Reglamento Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarka, III antraštinės dalies IV skyriuje numatytos neįgalumo išmokas, senatvės ir maitintojo netekimo pensijas reglamentuojančios taisyklės.

11 Reglamento Nr. 987/2009 45 straipsnyje „Prašymas skirti išmokas“, be kita ko, numatyta:

„A. *Prašymo skirti išmokas pateikimas pagal A tipo teisės aktus pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 44 straipsnio 2 dalį.*

<…>

B. *Kitų prašymų skirti išmokas pateikimas*

4. Kitais nei 1 dalyje nurodytais atvejais, pareiškėjas pateikia prašymą savo gyvenamosios vietos įstaigai arba valstybės narės, kurios teisės aktai jam paskutiniu metu buvo taikomi, įstaigai. <…>

<…>“

12 Reglamento Nr. 987/2009 47 straipsnyje „Prašymų nagrinėjimas atitinkamose įstaigose“, be kita ko, nurodyta:

„A. *Kontaktinė įstaiga*

1. Įstaiga, kuriai pagal [Reglamento Nr. 987/2009] 45 straipsnio 1 arba 4 dalį pateikiamas arba perduodamas prašymas skirti išmoką toliau vadinama „kontaktine įstaiga“. <…>

Ši įstaigai ne tik nagrinėja prašymą skirti išmokas pagal jos taikomus teisės aktus, bet ir būdama kontaktinė įstaiga sudaro sąlygas keitimuisi duomenimis, pranešimais apie sprendimus ir veiksmus, būtinus nagrinėjant prašymą atitinkamose įstaigose, be to, pareiškėjo prašymu pateikia jam informaciją, susijusią su Bendrijos aspektais nagrinėjant prašymą, ir informuoja jį apie nagrinėjimo pažangą.

B. *Prašymo skirti išmokas pagal A tipo teisės aktus pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 44 straipsnį nagrinėjimas*

<…>

C. *Kitų prašymų skirti išmokas nagrinėjimas*

4. Kitais nei 2 dalyje nurodytais atvejais, kontaktinė įstaiga nedelsdama persiunčia prašymus skirti išmokas, visus turimus dokumentus ir tam tikrais atvejais atitinkamus pareiškėjo pateiktus dokumentus visoms atitinkamoms įstaigos, kad jos tuo pačiu metu galėtų pradėti nagrinėti prašymą.

Kontaktinė įstaiga praneša kitoms įstaigoms apie draudimo arba gyvenimo laikotarpius, kuriems taikomi jos teisės aktai. Ji taip pat nurodo, kurie dokumentai bus pateikti vėlesne data, ir kuo greičiau papildo prašymą.

5. Kiekviena atitinkama įstaiga kuo greičiau kontaktinei įstaigai ir kitoms atitinkamoms įstaigoms praneša apie draudimo ir gyvenimo laikotarpius, kuriems taikomi jos teisės aktai.

6. Kiekviena atitinkama įstaiga skaičiuoja išmokų dydį pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 52 straipsnį ir praneša kontaktinei įstaigai bei kitoms atitinkamoms įstaigoms apie savo sprendimą, apie mokėtinų išmokų dydį ir visą informaciją, būtiną [Reglamento Nr. 883/2004] 53–55 straipsnių taikymo tikslais.

<…>“

Belgijos teisė

13 Vadovaujantis 1994 m. liepos 14 d. *gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen* (Konsoliduotasis įstatymas dėl privalomojo sveikatos priežiūros ir išmokų draudimo, toliau – ZIV įstatymas) 32 straipsniu, darbuotojai, kuriems taikoma nedarbo kontrolė, turi teisę šiame įstatyme numatytomis sąlygomis gauti jo III antraštinės dalies III skyriuje apibrėžtas sveikatos išmokas.

14 ZIV įstatymo 86 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, kad darbuotojai, kuriems taikoma nedarbo kontrolė, kaip teisę turintys asmenys, taip pat turi teisę šiame įstatyme numatytomis sąlygomis gauti jo III antraštinės dalies IV skyriuje apibrėžtas nedarbingumo išmokas.

15 ZIV įstatymo 87 straipsnyje nurodyta, kad to įstatymo 86 straipsnio 1 dalyje nurodytas teisę turintis asmuo, kuris yra nedarbingas, už kiekvieną vienų metų laikotarpio, kuris prasideda nuo jo nedarbingumo pradžios, darbo dieną arba už kiekvieną to paties laikotarpio dieną, prilyginamą vienai darbo dienai, gauna vadinamąją „pirminio nedarbingumo“ išmoką.

16 Pagal ZIV įstatymo 93 straipsnį, jeigu asmuo yra nedarbingas ilgesnį nei pirminio nedarbingumo laikotarpį, jam už kiekvieną nedarbingumo laikotarpio darbo dieną arba kiekvieną jai prilyginamą dieną mokama vadinamoji „invalidumo“ išmoka.

17 Dėl nedarbingumo, prasidėjusio iki 2017 m. gegužės 1 d., ZIV įstatymo 128 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad minėto įstatymo 86 straipsnio 1 dalyje numatyti teisės turėtojai teisę į to įstatymo IV antraštinėje dalyje numatytas išmokas įgyja tik tuomet, kai per šešių mėnesių iki teisės į išmokas įgijimo dienos laikotarpį yra išdirbę 120 darbo dienų pagal 1996 m. liepos 3 d. *Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen* (Karaliaus dekretas, kuriuo įgyvendinamas Įstatymas dėl privalomojo sveikatos priežiūros ir išmokų draudimo, *Moniteur belge*, 1996 m. liepos 31 d., p. 20285) su pakeitimais, taikomais iki 2017 m. gegužės 1 d. prasidėjusiam nedarbingumui, 203 straipsnį.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 Belgijoje gyvenanti Nyderlandų pilietė M. Vester, nuo 1997 m. lapkričio 10 d. iki 2015 m. kovo 31 d. dirbusi Nyderlanduose, nuo 2015 m. balandžio 2 d. iš kompetentingos Belgijos įstaigos gavo bedarbio pašalpą.

19 2015 m. balandžio 7 d. M. Vester kompetentingai Belgijos įstaigai deklaravo apie savo nedarbingumą. Nors ji neatitiko Belgijos teisės aktuose numatytų sąlygų, Belgijos įstaiga, remdamasi Reglamento Nr. 883/2004 6 straipsnyje numatytu draudimo laikotarpių sumavimo principu, jai nuo tos dienos iki 2016 m. balandžio 6 d. skyrė nedarbingumo išmoką.

20 2016 m. balandžio 7 d. M. Vester Belgijoje buvo nustatytas invalidumas.

21 2016 m. gegužės 17 d. laišku M. Vester pateikė *Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen* (Darbuotojų draudimo išmokų administravimo institutas, Nyderlandai, toliau – UWV) prašymą skirti invalidumo išmoką Nyderlanduose.

22 2016 m. gegužės 19 d. atsakyme UWV pranešė M. Vester, kad pagal Nyderlandų teisės aktus invalidumas gali būti nustatomas ir atitinkama išmoka skiriama tik pasibaigus 104 nedarbingumo savaičių laukimo laikotarpiui, o kadangi jos laukimo laikotarpis Belgijoje siekė tik 52 nedarbingumo savaites, UWV jai negalėjo skirti tokios išmokos; ši išmoka gali būti skirta tik nuo 2017 m. balandžio 4 d.

23 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimu INAMI atkreipė M. Vester dėmesį į tai, kad ji neatitiko sąlygų Belgijos invalidumo išmokai gauti, nes tuo metu, kai deklaravo savo nedarbingumą, po kurio ėjo invalidumas, jos draudimo laikotarpis Belgijoje apėmė tik keturias dienas, todėl pagal Reglamento Nr. 883/2004 57 straipsnį atsisakė jai skirti šią išmoką. M. Vester sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

24 Tą pačią dieną INAMI pagal Reglamento Nr. 987/2009 47 straipsnį pateikė UWV prašymą skirti išmoką; šis prašymas buvo atmestas dėl tų pačių priežasčių, kokios buvo nurodytos šio sprendimo 22 punkte.

25 Nuo 2017 m. balandžio 4 d., t. y. dienos, kai baigėsi pagal Nyderlandų teisės aktus reikalaujamas M. Vester 104 nedarbingumo savaičių laukimo laikotarpis, per kurį ji negavo nedarbingumo išmokos, kuri paprastai tokiu laikotarpiu skiriama darbuotojams, jai Nyderlanduose buvo pripažintas invalidumas, o kompetentinga Nyderlandų įstaiga skyrė invalidumo išmoką.

26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad M. Vester nuo 2016 m. balandžio 7 d., t. y. dienos, kai baigėsi Belgijos teisėje numatytas laukimo laikotarpis esant nedarbingam, iki 2017 m. balandžio 3 d., kai baigėsi Nyderlandų teisėje numatytas laukimo laikotarpis esant nedarbingam, negavo jokių išmokų, nes Belgijos ir Nyderlandų teisės aktuose nustatyta skirtinga laukimo laikotarpio esant nedarbingam trukmė, o ji yra invalidumo nustatymo Belgijoje ir Nyderlanduose sąlyga. Šis teismas abejoja dėl tokios situacijos suderinamumo su SESV 45 ir 48 straipsniais.

27 Šiomis aplinkybėmis *arbeidsrechtbank Antwerpen* (Antverpeno darbo teismas, Belgija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tuo atveju, kai paskiausia kompetentinga valstybė narė, nuo nedarbingumo pradžios praėjus 52 nedarbingumo savaičių laukimo laikotarpiui, už kurį buvo skirtos ligos išmokos, atsisako suteikti teisę į invalidumo išmokas remdamasi [Reglamento Nr. 883/2004] 57 straipsniu, o kita, ne paskiausia kompetentinga valstybė narė, nagrinėdama teisę į *pro rata* invalidumo išmoką, pagal savo nacionalinę teisę taiko 104 savaičių laukimo laikotarpį, pažeidžiami [SESV] 45 ir 48 straipsniai?

2. Ar tai, kad atitinkamas asmuo dėl atotrūkio tarp laukimo laikotarpių buvo priverstas kreiptis dėl socialinės paramos, šiuo atveju suderinama su teise laisvai judėti, ar vis dėlto pagal SESV 45 ir 48 straipsnius ne paskiausia kompetentinga valstybė įpareigojama išnagrinėti teisę į invalidumo išmokas pasibaigus paskiausios kompetentingos valstybės teisėje numatytam laukimo laikotarpiui, net jei tai draudžiama pagal ne paskiausios kompetentingos valstybės teisę?“

Dėl prejudicinių klausimų

28 Šiais prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45 ir 48 straipsnius reikia aiškinti kaip draudžiančius tokią situaciją, kaip aptariama pagrindinėje byloje, kai darbuotojui, kuriam po vienų metų nedarbingumo kompetentinga jo gyvenamosios vietos valstybės narės įstaiga pripažino invalidumą, tačiau jis vis tiek neturėjo teisės gauti invalidumo išmokos pagal šios valstybės narės teisės aktus, kompetentinga valstybės narės, kurioje jis įgijo visus savo draudimo laikotarpius, įstaiga taiko papildomą vienų metų nedarbingumo laikotarpį, kad jam būtų pripažintas invalidumas ir suteikta teisė gauti *pro rata* invalidumo išmokas, bet jis per minėtą laikotarpį negauna nedarbingumo išmokos.

29 Kad būtų galima naudingai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, pirmiausia reikėtų priminti, kad Reglamentas Nr. 883/2004, kuriuo siekiama užtikrinti skirtingų nacionalinių sistemų koordinavimą, leidžia toms sistemoms veikti ir neįtvirtina bendros socialinio saugumo sistemos. Tad pagal suformuotą jurisprudenciją valstybės narės išsaugo savo įgaliojimus socialinės apsaugos sistemų organizavimo srityje (pagal analogiją žr. 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, 38 punktą).

30 Taigi, nesant suderinimo Europos Sąjungos lygiu, kiekvienos valstybės narės teisės aktuose turi būti nustatytos, be kita ko, teisės į išmokas suteikimo sąlygos (2013 m. vasario 21 d. Sprendimo S*algado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, 39 punktas).

31 Vis dėlto įgyvendindamos šią savo kompetenciją valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės, pirmiausia – SESV nuostatų, susijusių su kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažinta laisve judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, 40 punktas).

32 Šiuo klausimu pabrėžtina, jog SESV darbuotojui neužtikrina, kad jo veiklos išplėtimas keliose valstybėse narėse ar perkėlimas į kitą valstybę narę išliks neutralus, kiek tai susiję su socialine apsauga. Atsižvelgiant į socialinės apsaugos teisės aktų skirtumus tarp valstybių narių, toks išplėtimas ar perkėlimas, nelygu atvejis, socialinės apsaugos požiūriu gali būti daugiau ar mažiau palankus darbuotojui. Vadinasi, net ir tuo atveju, kai tokių teisės aktų taikymas yra mažiau palankus, jie atitinka SESV 45 ir 48 straipsnių nuostatas, jei dėl jų atitinkamo darbuotojo padėtis netampa mažiau palanki, palyginti su tų, kurie visą veiklą vykdo valstybėje narėje, kur šie aktai taikomi, arba palyginti su tais asmenimis, kuriems jie jau galiojo, ir jeigu jie nelemia vien socialinio draudimo įmokų mokėjimo negaunant už tai paslaugų (šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 1 d. Sprendimo *Leyman*, C-3/08, EU:C:2009:595, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

33 Taigi Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad SESV 45 straipsnio tikslas nebus pasiektas, jeigu įgyvendinę savo teisę laisvai judėti darbuotojai migrantai prarastų socialines lengvatas, kurios jiems užtikrinamos valstybės narės teisės aktais. Tokia pasekmė iš tiesų galėtų atgrasyti Sąjungos darbuotojus naudotis laisvo judėjimo teise ir dėl to sudaryti šios laisvės kliūtį (2009 m. spalio 1 d. Sprendimo *Leyman*, C-3/08, EU:C:2009:595, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagal Belgijos ir Nyderlandų invalidumo draudimo sistemas invalidumo pripažinimas susiejamas su reikalavimu atitinkamam darbuotojui įgyti tam tikrą laukimo esant nedarbingam laikotarpį, per kurį jis gauna nedarbingumo išmoką. Tik pasibaigus šiam laikotarpiui, atitinkamam darbuotojui pripažįstamas invalidumas ir jis gauna invalidumo išmoką. Tačiau Belgijos ir Nyderlandų teisės aktuose skiriasi minėto laikotarpio trukmė, t. y. juose numatyta, kad tas pats laikotarpis trunka atitinkamai vienus ir dvejus metus.

35 Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, M. Vester, kuri 2015 m. balandžio 7 d. pagal Belgijos teisės aktus gavo bedarbio pašalpą ir kuriai šie teisės aktai buvo taikomi pagal Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalį, įgijo Belgijoje vienų metų laukimo esant nedarbingai laikotarpį, kaip tai numatyta tuose teisės aktuose, ir tuo laikotarpiu gavo nedarbingumo išmoką, tačiau atsižvelgiant ne į Belgijoje įgytus draudimo laikotarpius, nes jie buvo nepakankami, o į Nyderlanduose įgytus draudimo laikotarpius pagal Reglamento Nr. 883/2004 6 straipsnyje numatytą draudimo laikotarpių sumavimo principą.

36 Šiam laikotarpiui pasibaigus, kompetentinga Belgijos įstaiga pripažino M. Vester invalidumą, bet atsisakė skirti invalidumo išmoką.

37 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 57 straipsnio 1 dalį kompetentinga valstybės narės įstaiga gali atsisakyti skirti išmokas už laikotarpius, kurie buvo įgyti pagal jos taikomus teisės aktus, jeigu jų bendra trukmė yra trumpesnė nei vieni metai ir jeigu įskaitant tik šiuos laikotarpius pagal tų teisės aktų nuostatas neįgyjama jokios teisės išmokai gauti.

38 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad M. Vester nepakankamą laikotarpį mokėjo įmokas Belgijoje ir galėjo gauti invalidumo išmoką tik atsižvelgiant į Nyderlanduose įgytus draudimo laikotarpius.

39 Vis dėlto kai Belgijos įstaigos pagal Reglamento Nr. 987/2009 47 straipsnį pateikė kompetentingai Nyderlandų įstaigai prašymą skirti invalidumo išmoką, ši atsisakė pripažinti M. Vester invalidumą ir jai skirti atitinkamą išmoką, motyvuodama tuo, kad ji nėra įgijusi dvejų metų nedarbingumo laikotarpio, kaip numatyta Nyderlandų teisės aktuose.

40 Taigi ši įstaiga pareikalavo, kad M. Vester užbaigtų antrus laukimo būnant nedarbinga laikotarpio metus, kaip numatyta Nyderlandų teisės aktuose, bet jai neskyrė atitinkamos išmokos.

41 Nors aptariamuose Nyderlandų teisės aktuose bendrai numatant, kad invalidumas pripažįstamas pasibaigus dvejų metų nedarbingumo laikotarpiui, *a priori* nėra diferencijuojami darbuotojai migrantai ir sėslūs darbuotojai, praktiškai dėl jų per antruosius nedarbingumo metus nepalankiau vertinami darbuotojai migrantai, kurių situacija tokia, kaip M. Vester, palyginti su sėsliais darbuotojais, ir dėl jų darbuotojai migrantai netenka socialinių lengvatų, kurias jiems tie teisės aktai turėtų užtikrinti.

42 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad darbuotojai, kurie, priešingai nei M. Vester, nesinaudoja teise laisvai judėti ir visus nedarbingumo laikotarpius įgyja pagal Nyderlandų teisės aktus, dvejus šio laikotarpio metus iš kompetentingos Nyderlandų įstaigos gauna nedarbingumo išmoką.

43 Neginčijama, kad per antruosius nedarbingumo metus, kuriuos M. Vester įgijo pagal Nyderlandų teisę, ji šios išmokos negavo.

44 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad pagrindinėje byloje aptariamų Nyderlandų teisės aktų taikymas darbuotojui migrantui, esančiam tokioje padėtyje, kaip M. Vester, sukelia SESV 45 straipsnio tikslui prieštaraujančius padarinius, susijusius su tuo, kad M. Vester teisę į invalidumo išmokas paeiliui reglamentavo skirtingi teisės aktai.

45 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, atsižvelgiant į tokius teisės aktų skirtumus, ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas lojalaus bendradarbiavimo principas įpareigoja kompetentingas nacionalines valdžios institucijas imtis visų įmanomų priemonių SESV 45 straipsnio tikslui įgyvendinti (šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 1 d. Sprendimo *Leyman*, C-3/08, EU:C:2009:595, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

46 Šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje, pažeidžiant Sąjungos teisę, numatomas skirtingas požiūris į kelias asmenų grupes, nepalankesnėje situacijoje esančios grupės nariai turi būti vertinami vienodai ir jiems turi būti taikoma tokia pati sistema kaip ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims. Privilegijuotai grupei priklausantiems asmenims taikoma sistema lieka vienintelė tinkama atskaitos sistema, kol netinkamai įgyvendinama Sąjungos teisė (2016 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pöpperl*, C-187/15, EU:C:2016:550, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. birželio 28 d. Sprendimo *Crespo Rey*, C-2/17, EU:C:2018:511, 73 punktas).

47 Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 42 punkte, sėslūs darbuotojai, kurie nepasinaudojo teise laisvai judėti ir visus nedarbingumo laikotarpius įgijo pagal Nyderlandų teisės aktus, visą šį laikotarpį gauna nedarbingumo išmoką. Būtent šie teisinio reglamentavimo pagrindai yra taikytina atskaitos sistema, kaip tai suprantama pagal pirmesniame punkte nurodytą jurisprudenciją.

48 Atitinkamos valstybės narės kompetentingos nacionalinės institucijos turi nustatyti pagal nacionalinę teisę tinkamiausius būdus, kad būtų pasiektas vienodas požiūris į darbuotojus migrantus ir sėslius darbuotojus. Vis dėlto pažymėtina, kad šį tikslą *a priori* būtų galima pasiekti, jeigu nedarbingumo pašalpa antraisiais nedarbingumo metais būtų suteikiama ir darbuotojams migrantams, esantiems tokioje padėtyje, kokia susiklostė pagrindinėje byloje, kaip to reikalaujama pagal Nyderlandų teisės aktus.

49 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus atsakytina, kad SESV 45 ir 48 straipsnius reikia aiškinti kaip draudžiančius tokią situaciją, kaip aptariama pagrindinėje byloje, kai darbuotojui, kuriam po vienų metų nedarbingumo kompetentinga jo gyvenamosios vietos valstybės narės įstaiga pripažino invalidumą, tačiau jis vis tiek neturėjo teisės gauti invalidumo išmokos pagal šios valstybės narės teisės aktus, kompetentinga valstybės narės, kurioje jis įgijo visus savo draudimo laikotarpius, įstaiga taiko papildomą vienų metų nedarbingumo laikotarpį, kad jam būtų pripažintas invalidumas ir suteikta teisė gauti *pro rata* invalidumo išmokas, bet jis per minėtą laikotarpį negauna nedarbingumo išmokos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

SESV 45 ir 48 straipsnius reikia aiškinti kaip draudžiančius tokią situaciją, kaip aptariama pagrindinėje byloje, kai darbuotojui, kuriam po vienų metų nedarbingumo kompetentinga jo gyvenamosios vietos valstybės narės įstaiga pripažino invalidumą, tačiau jis vis tiek neturėjo teisės gauti invalidumo išmokos pagal šios valstybės narės teisės aktus, kompetentinga valstybės narės, kurioje jis įgijo visus savo draudimo laikotarpius, įstaiga taiko papildomą vienų metų nedarbingumo laikotarpį, kad jam būtų pripažintas invalidumas ir suteikta teisė gauti *pro rata* invalidumo išmokas, bet jis per minėtą laikotarpį negauna nedarbingumo išmokos.

Parašai.